

Program för detaljplan IDROTTSPLATS VID HÄRLANDA PARK

inom stadsdelen Källtorp i Göteborg

Samrådshandling september 2006

Dnr: 1140/02

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

- Innehållsförteckning -

Inledning	3
Syfte och bakgrund	3
Programfrågor	3
Förutsättningar	4
Områdets läge	4
Markägoförhållanden	4
Gällande planer	4
Kulturrhistoria, byggnadsminne	5
Platsen och bebyggelsen	5
Trafik och parkering	5
Kollektivtrafik	5
Beskrivning av projektet	6
Programförslaget	6
Kulturmiljö	7
Reklamskyltar	7
Trafik och parkering	8
Konsekvenser av programmet	9
Bedömning av betydande miljöpåverkan	9
Kulturmiljö	9
Ljus och ljud	9
Skyddsrum	9
Sociala konsekvenser	9
Fortsatt arbete	10
Tidplan	10

Handläggare: Matilda Svenning, distrikt Söder
Tfn: 031-61 16 79

Stadsbyggnadskontoret
Box 2554
403 17 Göteborg

sbk@stadsbyggnad.goteborg.se

- Inledning -

Syfte och bakgrund

Idrotts- och föreningsförvaltningen, som utvecklar och underhåller kommunens idrottsplatser, vill ha en säkrare och mer ändamålsenlig idrottsplats i Härlanda stadsdelsnämnd än Torpavallen vid Munkebäcksmotet.

Närheten till motorvägen E20 gör att Torpavallen inte är gynnsam för idrottsverksamhet, med en omfattande barn- och ungdomsverksamhet. Torpavallen är idag i stort behov av underhåll och saknar fullgoda parkeringsmöjligheter.

Göteborgs fastighetskontor har därför begärt en ny detaljplan för idrottsändamål vid Härlanda park som ersättning för Torpavallens fotbollsplaner.

Fotbollsföreningen Qviding FiF som idag har Torpavallen som hemmaarena, önskar en bättre anläggning för träning och matchspel. Föreningen vill kunna samla klubben runt en bättre anläggning och etablera ett samarbete med andra kulturaktiviteter kring Härlanda park.

Förslaget är att idrottsplatsen lokaliseras till den i huvudsak obebyggda marken vid Härlanda park, intill Härlanda f.d. fängelse. Idag finns fotbollsplaner inom området, som används till träning, skolidrott samt s.k. spontanidrott för närboende.

Enligt plan och bygglagen 5 kap 18 § skall detaljplanen grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt. Program har ansetts motiverat eftersom området tidigare varit planlagt för fängelseändamål, och för att en permanent idrottsanläggning inte redovisats i gällande översiktsplan ÖP99, som istället föreslår arbetsplatser.

Programfrågor

Programmet vill utreda om det är lämpligt att anlägga en permanent idrottsanläggning på platsen, i huvudsak med hänsyn till:

- Platsens förutsättningar, markdisposition
- Kulturmiljön vid Härlanda fängelse
- Påverkan på närboende
- Trafik och parkering

Läget i staden

- Förutsättningar -

Områdets läge

Programområdet ligger vid Härlanda park intill Härlanda f.d. fängelse, ca 3 km öster om Göteborgs centrum. Programområdet avgränsas av Härlanda f.d. fängelse och Kålltorpsgatan i väster, de s.k. personalbostäderna i norr, Ängsvaktaregatan i öster och stängslet mot bostäderna vid Poppel-mansgatan i söder.

Markägförhållanden

Marken inom planområdet ägs av Göteborgs stad och KIGAB, Kulturfastigheter i Göteborg AB.

Gällande planer

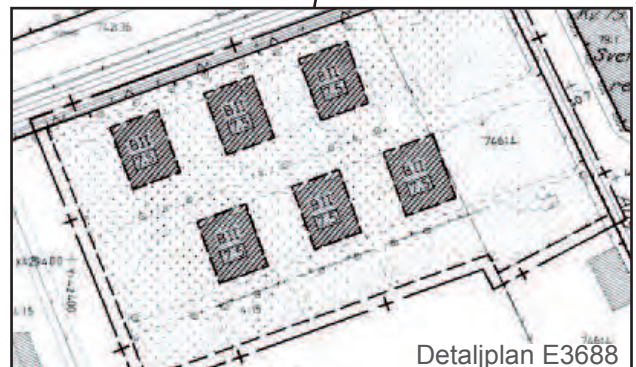
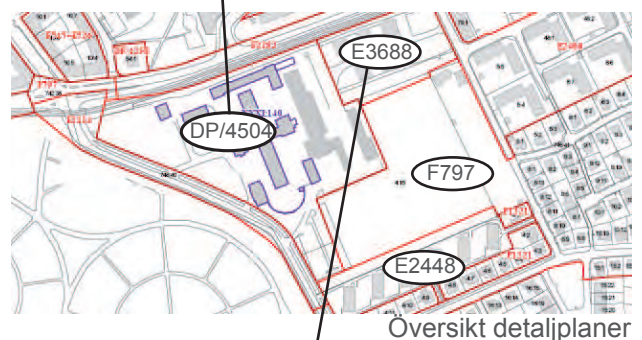
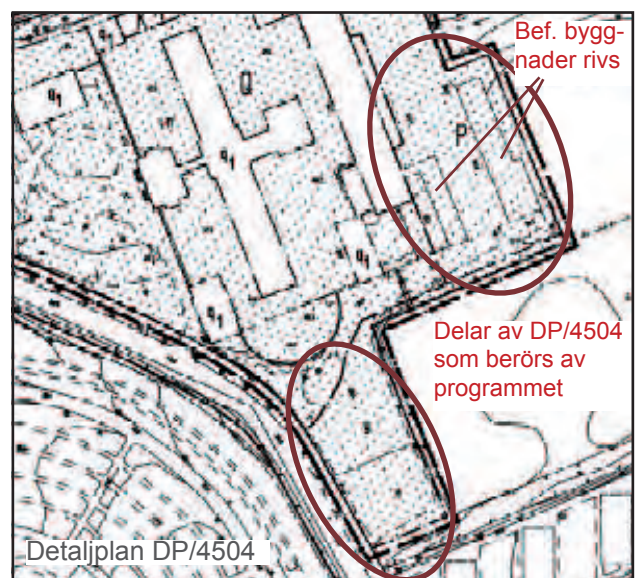
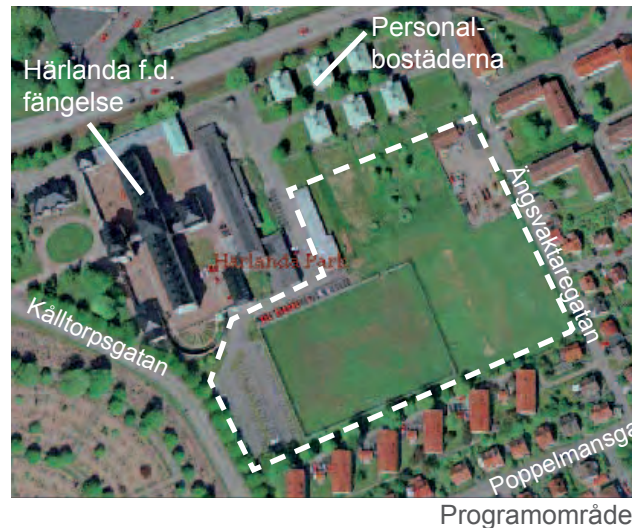
Programområdet redovisas i gällande översiktsplan, ÖP99, som mark för arbetsplatser. Förslaget med idrottsanläggning är således inte redovisat i ÖP99. Härlanda f.d. fängelse och personalbostäderna redovisas som riksintressant kulturvärde i ÖP99.

För Härlanda park, benämnt som "cellfängelsens område vid Härlanda", gäller detaljplan F797 från 1923 som anger att ytan skulle användas för offentligt ändamål.

Härlanda f.d. fängelse omfattas av detaljplan DP/4504 från 2000. Den del som kan bli aktuell för fotbollsplaner anger parke-ringsändamål. Området är prickmarkerat och befintliga byggnader i denna del har därmed inte byggrätt.

Den södra delen av fastigheten ligger delvis inom detaljplan E2448 från 1942 som anger prickmarkerad mark som inte får bebyggas.

Norr om programområdet gäller detaljplan E3688 från 1987 för de f.d. personalbostäderna.

Kulturhistoria, byggnadsminne

Härlanda f.d. fängelse och personalbostäderna öster om fängelset är byggnadsminnesförklarade och skyddade enligt Kulturminneslagen 3 kap. Byggnadsminnet omfattar större delen av anläggningens äldre delar. Fängelset byggdes 1904-07 och personalbostäderna tillkom 1912-25. Anläggningen är mycket välbevarad.

Platsen och bebyggelsen

Härlanda park, tidigare fängelseområde, är en öppen yta med bollplaner, mellan olika typ av bebyggelsestruktur. Det monumentala fängelset och personalbostäderna med trädgårdar ligger på norra sidan, Östra kyrkogården i väster och täta bostadsområden och flerbostadshus i öster och söder.

En förrådsbyggnad med upplag för Gatubolaget, med skyddsrum i källarplan, finns i ena delen av området. Denna tillsammans med garagelängan nära fängelset kan enligt förslaget inte finnas kvar.

Trafik och parkering

Tillfart till Härlanda f.d. fängelse och Härlanda park sker från Kålltorpsgatan. En parkeringsplats med drygt 80 platser ligger söder om fängelsebyggnaden. Öster om fängelset finns parkering och garage som utnyttjas av bl.a. hemtjänsten och taxi. Totalt finns 138 parkeringsplatser. "Personalbostäderna" samt Gatubolagets förråd nås från Ängsvaktaregatan.

Både gång- och cykeltrafiken har god tillgänglighet i området.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafikförsörjningen av området är god. Buss- och spårvagnshållplats ligger på Härlandavägen ca 100 m från området. Spårvagn 1 och 3 går ungefär var tionde minut under högtrafik. Stombuss 17 trafikerar också Härlandavägen.

Härlanda f.d. fängelse och personalbostäder

Bostäder öster om Härlanda park

Bostäder söder om Härlanda park

Parkering söder om fängelset

- Beskrivning av projektet -

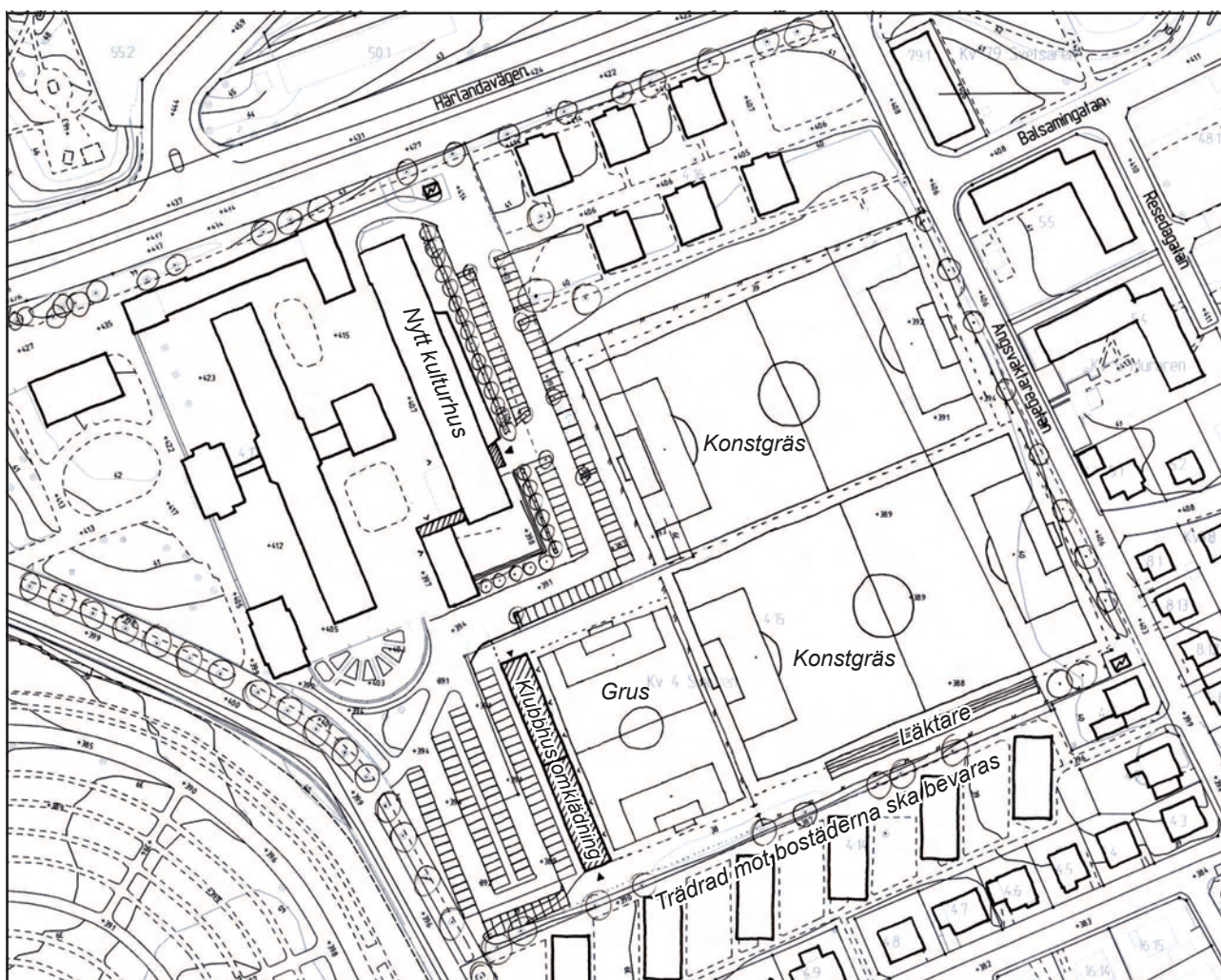
Programförslaget

Idrottsplatsen kommer att i huvudsak lokaliseras inom det område som Härlanda park idag omfattar. Mot söder och öster följs i huvudsak gränsen för det stängsel som finns idag. De fotbollsplaner som finns inom området idag används till träning, skolidrott samt s.k. spontanidrott för närboende. Befintlig förrådsbyggnad och upplag för Gattubolaget, med skyddsrum i källarplan, vid Ängsvaktaregatan och garagelängan nära fängelset behöver rivas enligt förslaget.

Det förslag som ska provas är en anläggning med två 11-mannaplaner med konstgräs, varav en med fullmått för matchspel upp till division 1 (tidigare div. 2), och en mindre 5- eller 7-mannaplan med grus som kan fungera som parkeringsområde under matchtid.

På området ska också finnas läktare och en byggnad som innehåller omklädningsrum, klubbstuga och förråd/förvaring. Läktarnas placering får studeras vidare för bästa logistik och minsta möjliga störning för omgivningen. Det begränsade området gör att två av planerna lokaliseras i öst-västlig riktning. Normalt lokaliseras fotbollsplaner i nord-sydlig riktning på grund av solförhållandena på eftermiddagen.

Caféverksamhet ska finnas i ett planerat Kulturhus som ska inrymmas i f.d. fängelsets östra byggnadskropp, varför ingen separat kiosk behövs för idrottsanläggningen. I Kulturhuset kommer även att finnas bibliotek, öppen förskola och scen. Stora möten för idrottsverksamheten kan därmed utnyttja Kulturhusets lokaler.

Illustration, ny idrottsanläggning

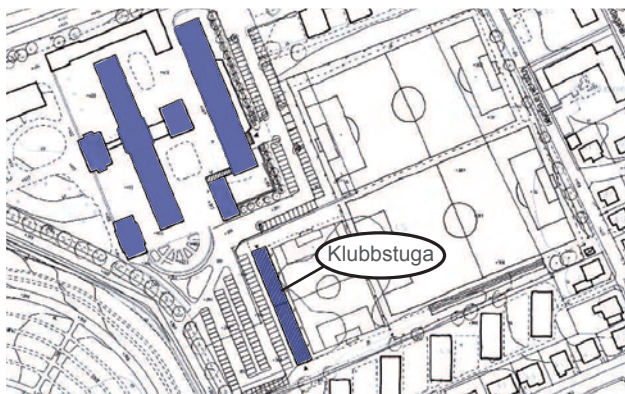
Anläggningen kommer merparten av tiden att nyttjas som träningsanläggning för t.ex. Qvidings många ungdomslag, snarare än som matcharena, p.g.a. begränsade ytor. Matcher upp till division 1 bedöms dock kunna spelas på anläggningen (motsvarar tidigare div. 2). "Superettan-matcher" är däremot inte aktuellt p.g.a. höga publiksiffror samt stora krav på säkerhet med separata ingångar och läktare för de olika lagens supportrar.

Byggnadsnämnden och idrott- och föreningsförvaltningen har framfört att det är mycket viktigt att anläggningen kan användas även för s.k. spontanidrott för närboende, och vara så öppen som möjligt.

Kulturmiljö

Enligt tidigt samråd med Stadsmuseet och Länsstyrelsens kulturmiljöenhet bör omklädning/klubbstuga lokaliseras i nord-sydlig riktning för att följa fängelseanläggningens bebyggelsestruktur. Med endast en gavel mot fängelset påverkar byggnaden fängelsemiljön så lite som möjligt och får också en tydligare koppling till bollplanerna.

Det bedöms lämpligt att klubbstugan byggs i en våning, men fortsatt planarbete kan studera om två våningar är möjligt. Om omklädning och klubbstuga ska delas i två byggnader bör de utformas lika och ligga i samma linje, så de läses som en form. Utformningen bör anpassas till fängelsemiljön genom hög kvalitet med lämpliga material.

Nord-sydlig bebyggelsestruktur

Trädgårdarna söder om personalbostäderna har betydelse för den kulturhistoriska miljön. När detaljplanen gjordes för personalbostäderna 1987 bestämdes vilket omland som husen behövde, genom utbredningen av detaljplanen. Den gränsen ska inte överskridas för bollplanernas utbredning. Trädgårdarna fortsätter dock över denna gräns idag, eftersom man hittills inte haft något annat anspråk på marken. Den marken innefattas nu av aktuellt projekt.

Detaljplan- och fastighetsgräns för personalbostäderna

Reklamskyltar

Idrottsanläggningen ligger centralt i stadsdelen med bostäder och kulturhistoriska byggnader runtom.

Det kan därför inte bli aktuellt med så mycket reklam runtom bollplanerna som finns på mera avsides idrottsanläggningar. Det skulle bli en allt för stor påverkan på stadsbilden. Någon typ av reglering för reklamskyltning blir därför nödvändig inom Härlanda park.

Typ av reklamskyltning som upplevs för dominant i en stadsmiljö.

Trafik och parkering

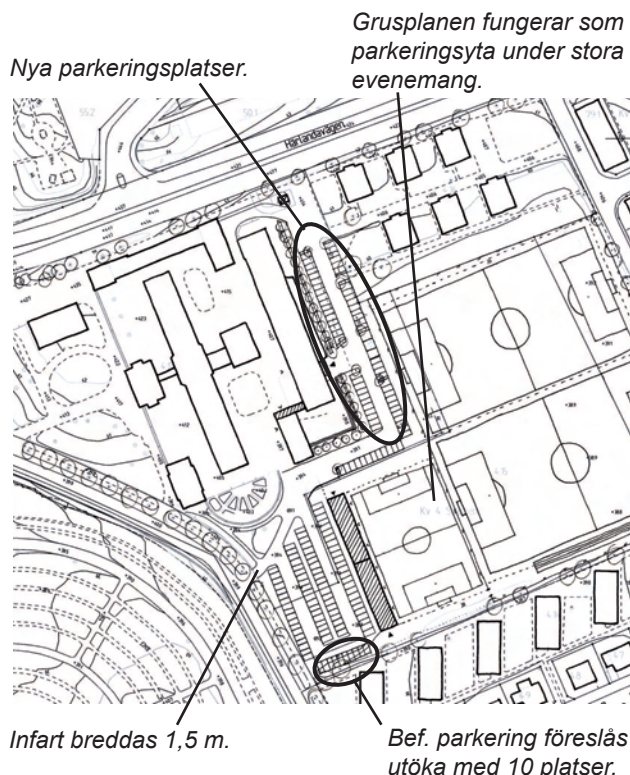
En parkeringsutredning har gjorts för området i samband med att Kulturhuset planerades (Härlanda Park, Trafikutredning av Ramböll Sverige AB, dat. 2006-03-09). Förutom dagens verksamheter (Härlanda SDF, hemsjukvård, Park- och naturförvaltning och Ungdomens hus) tillkommer Kulturhus och idrottsanläggning i området, vilket ökar trafikrörelserna och parkeringsbehovet.

Kulturhuset kommer att användas under både dag- och kvällstid, medan idrottsverksamheten i regel startar efter kl. 17.30 på vardagar. Under helgerna är det träning och matchspel. De flesta medlemmar i fotbollsklubben Qviding är närboende och går eller cyklar till träning. Vid matchtillfällen kör ofta motståndarlagets föräldrar sina barn till matchen.

Fotbollsverksamhetens behov av parkering varierar mellan olika arrangemang. 20 platser räcker en vanlig träningskväll, medan behovet kan öka till ca 50 platser vid större matchdagar och ungdomskupper. Vid stora evenemang kan grusplanen användas som parkeringsplats. Qviding har ett publiksnitt på ca 260 personer per match enligt publik-siffror från förbundsserierna 2005. Under 2006 har Qviding spelat i "Superettan", men sådana matcher avses inte spelas inom aktuellt område, p.g.a. ytbrist.

Verksamhet	Antal P		Status
	Dag	Kväll	
SDF Härlanda	8	8	Befintlig
SDF Härlanda	44	0	Befintlig
Hemsjukvården	38 (25)	25	Befintlig
Park & Natur	44 (9)	9	Befintlig
Besöks P	4 (+2 HKP)	4 (+2 HKP)	Befintlig
Fotboll	5	50	Tillkommande
Kulturhuset	5	5	Tillkommande
Bio/Stora salen	0	12	Tillkommande
Biblioteket	15	15	Tillkommande
Summa	163	128	<i>Ill: Ramböll</i>

Framtida parkeringsbehov. Bef. bilpools-P: 25+9

Tillsammans med parkeringsbehovet för befintlig verksamhet och Kulturhus bedöms parkeringsbehovet bli 163 platser dagtid och 133 platser kvällstid. Parkeringsplatserna dagtid behöver därför utökas med minst 25 platser. Befintligt taxigarage med tillhörande verksamheter utgår.

Detta resonemang förutsätter att P-platser för dag- och kvällsverksamheter, som i princip inte kolliderar, kan samordnas. Utredningen föreslår att parkeringstillstånd för dagverksamheten kan gälla fram till kl. 17 och att det därefter krävs avgift.

Trafikkontoret bedömer istället att tidsreglering är ett bra alternativ för att slippa boende- eller långtidsparkering. Avgiftsbelagda parkeringsplatser kan göra att parkering istället sker i bostadsområdena intill, vilket måste undvikas.

Infart till området kommer att ske från Kålltorpsgatan, vilken har god kapacitet. Infarten kan behöva breddas ca 1,5 m på grund av fler trafikrörelser, enligt utredningen.

- Konsekvenser av programmet -

Bedömning av betydande miljö- påverkan

I arbetet med ett program eller en detaljplan ska Byggnadsnämnden ta ställning till om de åtgärder som föreslås innebär s.k. betydande miljöpåverkan, som kan medföra behov av en särskild utredning - miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning. Om man bedömer att det inte är nödvändigt beskrivs förslagets konsekvenser för omgivningen direkt i programmet.

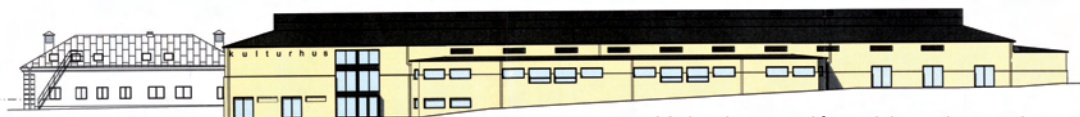
Aktuellt programförslag berör inte något riksintresse och en lokal trafikökning bedöms inte innebära överskridande av gällande miljökvalitetsnormer, eftersom samma trafik idag går till andra delar av staden. En mer centralt belägen fotbollsplan kan t.o.m. minska bilanvändandet. Området används redan idag i huvudsak för idrottsaktiviteter och de konsekvenser som en utbyggnad innebär bedöms kunna bevakas i planarbetet. Den samlade bedömningen är således att förslaget inte innebär s.k. betydande miljöpåverkan.

Kulturmiljö

Frågan om anläggningens utbredning och anpassning till den kulturhistoriska fängelsemiljön är väsentlig. Stadsbyggnadskontoret bedömer att det till stor del är positivt att området permanent planeras för idrottsändamål. Det medför att de stora öppna ytor runt den monumentala fängelsebyggnaden kan behållas, vilket är värdefullt för stadsbilden och ur kulturhistorisk synpunkt.

Kulturhusets gavel med café på bv.

Kulturhusets långsida och entré mot bollplanerna
Illustration: Liljewall arkitekter

Ljus och ljud

Både flerbostadshus och villor ligger intill planområdet. Det finns fotbollsplaner vid Härlanda park idag, men inte av den omfattning som planeras. Ljudstörningarna kommer att öka på grund av matcher med mer publik, samt ökat utnyttjande för träning. Läktaren är i gällande förslag riktad så att publikljud i minsta möjliga mån ska störa närboende.

Idrott- och föreningsförvaltningen avser att använda belysningsstolpar som ger ljus på bollplanerna men som inte "slaskar", d.v.s. ljuset sprids inte utanför planerna. På det sättet bedöms störning av ljus bli liten för närboende.

Skyddsrum

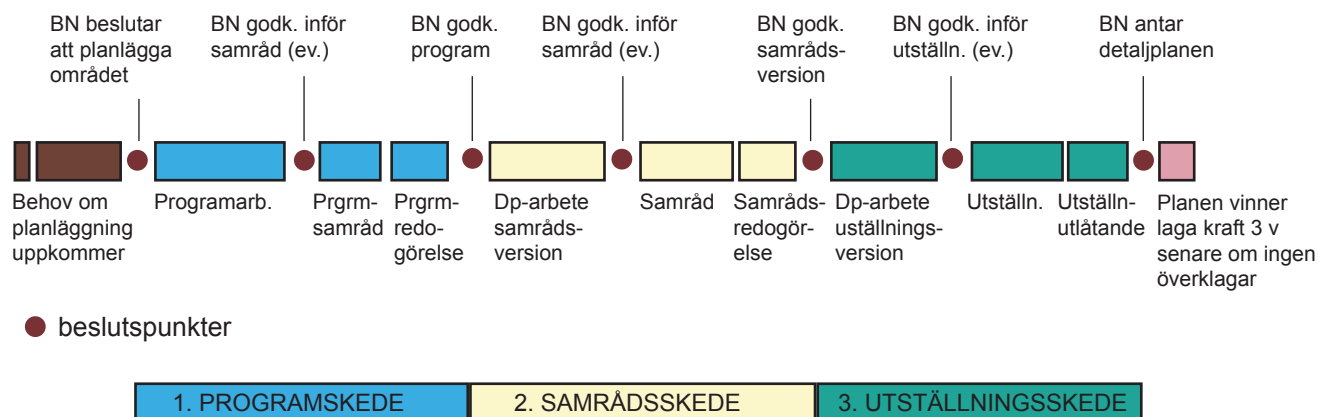
I Gatubolagets befintliga lokaler i planområdets nordöstra del finns ett skyddsrum. Enligt förvaltningen är det önskvärt att skyddsrummet är kvar, eftersom det är i gott skick, och det inte finns några statliga medel att bygga nya skyddsrum. Med aktuellt förslag kan skyddsrummet inte vara kvar.

Sociala konsekvenser

Fängelseanläggningens östra byggnad planeras att rustas upp till ett Kulturhus med Bagaregårdens och Munkebäcks stadsdelsbibliotek, café, scen och öppen förskola. Kulturhuset kommer tillsammans med idrottsanläggningen att utgöra en viktig del av stadsdelens fritids- och kulturaktiviteter.

Förslaget följer idén om Härlanda park och f.d. fängelse som ett levande område med blandade verksamheter. Med både arbetsplatser, bostäder och aktiviteter blir området en mötespunkt i stadsdelen för olika åldrar.

- Fortsatt arbete -

Detaljplaneprocessen

Tidplan

Samrådet kring programmet pågår under mitten av september till slutet av oktober 2006. Alla inkomna synpunkter ställs sedan samman i en samrådsredogörelse, som presenteras för Byggnadsnämnden under hösten 2006.

Om Byggnadsnämnden beslutar att godkänna programmet, kan arbetet med den nya detaljplanen börja vid årsskiftet 06/07. Denna process består av samråd, utställning, antagande. Detaljplanen kan som tidigast gå till antagande under fjärde kvartalet 2007.